

Svar på skriftligt spørgsmål om framförande av musik vid webbgudstjänster

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 262/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Päivi Räsänen/kd:

Hur förhåller sig regeringen till påståendet att en webbgudstjänst inte skulle vara en äkta, verklig gudstjänst och

hur kan man lösa problem i församlingarna som orsakas av uppfattningen i fråga?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Digitala tjänster har gjort det möjligt att ordna andliga evenemang i en situation där det har varit nödvändigt att hålla distans för att förhindra spridning av coronavirusepidemin. Detta har varit viktigt i exceptionella och svåra tider.

Framförande av musik vid webbgudstjänster

Rätten att bekänna sig till och utöva en religion hör till de viktigaste uttrycksformerna för religionsfrihet som specificeras i grundlagens 11 § 2 mom. och gudstjänsten hör till kärnområdet i rätten att utöva religion, vilket omfattas av religionsfrihet. Gudstjänsten definieras enligt kyrkolagen (1054/1993) 4 kap. 2 § i kyrkoordningen och kyrkohandboken. Kyrkan definierar därmed själv vad som enligt den är en "äkta, verklig gudstjänst".

När man framför musik eller annat verk som avses i upphovsrättslagen (404/1961) i en gudstjänst, måste man dock även beakta att upphovsrätten räknas till immateriella rättigheter med förmögensvärde som åtnjuter egendomsskydd med stöd av grundlagen 15 §. Balansen mellan grundläggande rättigheter ska därmed beaktas även vid tolkning och tillämpning av lagstiftning som gäller musik som framförs vid gudstjänster.

Den som har skapat ett skriftligt eller konstnärligt verk har enligt upphovsrättslagen upphovsrätt till verket. Denna rätt ger inom gränserna som föreskrivs i lagen ensamrätt att bestämma om verket bland annat genom att göra det tillgängligt för publik. Som undantag från ensamrätten föreskrivs i lagens 21 § att ett utgivet verk får framföras offentligt vid bland annat gudstjänst. Med offentligt framförande avses enligt lagens 2 § 3 mom. 2 punkten ett evenemang där verket framförs offentligt för en närvarande publik. På motsvarande sätt har det varit möjligt att projicera verkens texter exempelvis som stöd för allsång för en närvarande publik.

För immaterialrättsinnehavarens egendomsskydd har föreskrivits ovannämnda undantag, vilket i lagstiftningsfasen har bedömts vara exakt, välavgränsat och proportionerligt på ett sätt som förutsätts vid begränsning av de grundläggande rättigheterna. Eftersom rätten att framföra ett verk offentligt i samband med gudstjänst är ett undantag från egendomsskyddet som tryggas som en grundläggande rättighet, måste bestämmelsen tolkas snävt. Därmed måste framförande av musik och sångtext vid webbgudstjänster avtalas separat med Teosto och musikförläggare.

Upphovsmän och utövande konstnärer har ställts inför stora ekonomiska svårigheter som en följd av pandemin bland annat på grund av färre evenemang. Det är viktigt ur upphovsmännens aspekt inom det skapande arbetet att musiklicenser skaffas på vederbörligt sätt. Å andra sidan är det viktigt att man gör det enklare att skaffa licenser för användning av musik och att villkoren för användningen av licensen görs tydligare i de kollektiva förvaltningsorganisationerna. De digitala gudstjänsterna har sannolikt kommit för att stanna, så licenserna som de kräver skulle väl kunna inkluderas i licenser som redan krävs i församlingens övriga verksamhet, såsom kyrkokonserter och andra evenemang. Istället för musik som skyddas genom upphovsrätt skulle det också vara möjligt att i gudstjänster mer än nu använda musik som inte omfattas av upphovsrätt, alltså musik där upphovsrätten inte längre gäller eller där öppna licenser såsom CC-licenser tillåter en mer omfattande användning än den begränsande bestämmelsen i upphovsrättslagen 21 §. Användningsvillkoren har definierats separat för varje licenstyp.

Tillgänglighet vid webbgudstjänst

EU:s tillgänglighetsdirektiv trädde i kraft 22.12.2016. Direktivet har verkställts genom att stifta lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019, digitjänstlagen). Tillämpningen av lagen i verksamheten i den evangelisk-lutherska kyrkan föreskrivs i kyrkolagens 25 kapitel 5 b §. Gudstjänster har i paragrafen inte avgränsats utanför digitjänstlagens tillämpningsområde.

Enligt digitjänstlagen 7 § 3 mom. ska datainnehållet i digitala tjänster uppfylla tillgänglighetskraven, när datainnehållet är tillgängligt för tjänsteanvändarna. Om tidsberoende media publiceras i en digital tjänst som är avsedd för allmänheten, ska tjänsteleverantören se till att förinspelade tidsberoende media stämmer överens med tillgänglighetskraven inom 14 dygn från den ursprungliga publiceringen eller återpubliceringen. Webbgudstjänster måste därmed upprättas i en tillgänglig form om den finns tillgänglig för publik även efter 14 dygn.

Helsingfors 18.5.2021

Forsknings- och kulturminister Annika Saarikko